

Sygn. akt III AUa 867/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 4 grudnia 2012 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie III Wydział Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Krystian Serzysko
Sędziowie:	SSA Feliksa Wilk (spr.) SSA Jadwiga Radzikowska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Dorota Stankowicz

po rozpoznaniu w dniu 4 grudnia 2012 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **Szpitala (...) w K.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

przy uczestnictwie zainteresowanej: **G. S.**

o podstawę wymiaru składek

na skutek apelacji wnioskodawcy Szpitala (...) w K.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VIII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 22 marca 2012 r. sygn. akt VIII U 1679/11

I. **o d d a l a apelację,**

II. **zasądza od Szpitala (...) w K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. kwotę 120 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.**

Sygn. akt III AUa 867/12

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 22 marca 2012 roku Sąd Okręgowy w Krakowie, VIII Wydział Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie Szpitala (...) w K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w K. z dnia 1 września 2011 roku, którą organ rentowy stwierdził, iż wnioskodawca - Szpital (...) w K. powinien wliczyć do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne G. S. kwoty przychodu uzyskane przez z nią w okresie od listopada 2008 roku do marca 2009 roku, na skutek realizacji umowy zawartej z podwykonawcą wnioskodawcy, a to (...) sp. z o.o. z siedzibą w K.. Jednocześnie Sąd I instancji umorzył postępowanie w zakresie odwołania G. S..

Sąd Okręgowy za bezsporną uznał okoliczność, iż Szpital (...) w K. miał zawartą umowę o świadczenie usług medycznych z Narodowym Funduszem Zdrowia, która zezwalała szpitalowi na zawieranie dalszych umów o udzielanie świadczeń zdrowotnych podwykonawcom celem wykonania umowy łączącej szpital z NFZ. Podwykonawców wyłaniano w drodze konkursu. W niniejszej sprawie podwykonawcą wyłonionym w konkursie został (...) z siedzibą w K.. Umowa z 1 września 2008 roku łącząca szpital i (...) zawiera szczegółowe prawa i obowiązki obu stron. W myśl tej umowy (...) przejął obowiązek udzielania świadczeń zdrowotnych, określonych w ustawie o zakładach opieki zdrowotnej w ramach świadczeń zdrowotnych zabezpieczających funkcje i zadania Szpitala w zakresie opieki lekarskiej nad pacjentami w Oddziałach Szpitalnych przy al. (...) w godzinach od 15.05 do 7.30 dnia następnego i od 7.30 do 7.30 w dni wolne od pracy, niedziele i święta. Zainteresowana - G. S. była zatrudniona w (...) Szpitalu im. (...) w K. w oparciu o umowę o pracę z dnia 1 stycznia 2007 roku na stanowisku lekarza, natomiast umowę z (...) zawarła 1 września 2008 roku.

Sąd I instancji ustalił również, że poza pracą wykonywaną w ramach umowy łączącej zainteresowaną ze szpitalem od listopada 2008 roku do marca 2009 roku, zgodnie z postanowieniami umowy z dnia 1 września 2008 roku, zainteresowana świadczyła w placówce szpitala im. J. D. przy al. (...) w K. usługi medyczne lekarskie internistyczne, a w szpitalu przy ul (...) pracowała na stanowisku lekarza neurologa. Zgodnie z umową z (...) swe czynności zainteresowana świadczyła na dyżurach w godzinach od 15 danego dnia do 7.00 rano następnego dnia. W ramach spornej umowy zainteresowana świadczyła usługi medyczne, otrzymując w zamian wynagrodzenie pochodzące ze środków publicznych otrzymanych przez (...) od szpitala, a ten z Narodowego Funduszu Zdrowia. Wykonywała usługi polegające na udzielaniu świadczeń zdrowotnych zabezpieczających funkcje i zadania Szpitala (...) w K. w zakresie usług internistycznych, wszystkich świadczeń zdrowotnych na rzecz wszystkich pacjentów Szpitala oraz pacjentów pełnopłatnych i wszystkich podmiotów, z którymi Szpital ma podpisane umowy lub porozumienia dotyczące ich wykonywania, w tym tomografii komputerowej z Narodowego Funduszu Zdrowia. Praca osób wykonujących świadczenia medyczne w ramach dyżurów przy al. (...), w tym praca zainteresowanej podlegała kontroli i nadzorowi szpitala im. J. D., stosownie do § 12 umowy z dnia 1 września 2008 roku.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd I instancji uznał, że złożone przez wnioskodawcę odwołanie od zaskarżonej decyzji organu rentowego nie jest uzasadnione. Dokonując analizy charakteru umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, wskazując na pogląd zaprezentowany w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2005 roku (I CK 691/04), Sąd Okręgowy stwierdził, że umowa o wykonywanie świadczeń zdrowotnych jest elementem szerszego stosunku prawnego ubezpieczenia zdrowotnego, który nie ma charakteru cywilnoprawnego ze względu na odrębności w zakresie powstania, treści, skutków prawnych i sposobu ochrony podmiotów, co uzasadnia wniosek, iż ubezpieczenie zdrowotne prowadzi do powstania powszechnego stosunku obligacyjnego (o charakterze publicznym) w zasadzie pozaumownego, nie ekwiwalentnego, rodzącego podmiotowe prawa publiczne na rzecz ubezpieczonych oraz pewnych grup osób zrównanych z nimi, a treścią tego prawa (podmiotowego) jest gwarancja opieki zdrowotnej określonej w sposób potencjalny jako równy dostęp do świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych. Narodowy Fundusz Zdrowia jest jednym z podmiotów wiązanych w stosunek ubezpieczenia zdrowotnego, który działając w prawnej formie państwowej osoby prawnej pełni rolę organizatora opieki zdrowotnej na obszarze całego kraju, tworząc warunki dostępu do świadczeń. Ważną, choć nie wyłączną funkcję stanowi przy tym finansowanie świadczeń medycznych, gdyż NFZ w polskim modelu ubezpieczenia zdrowotnego nie jest świadczeniodawcą (nawet w znaczeniu potencjału świadczeń zdrowotnych). W tym zakresie posługuje się instrumentem cywilnoprawnym, tj. umowami o wykonywaniu świadczeń zdrowotnych zawierającymi ze świadczeniodawcami i o ile nie budzi wątpliwości stosowanie przepisów kodeksu cywilnego do tych umów, to uproszczeniem jest odrywanie ich od zasadniczego stosunku ubezpieczenia zdrowotnego, którego fragment stanowią. Przyjmując taką interpretację powyższej umowy należy uznać, iż dalsze umowy o udzielanie świadczeń zdrowotnych z podwykonawcami są niczym innym, jak sama umowa jaką zawiera szpital – świadczeniodawca z NFZ, za czym przemawia treść art. 133 ustawy z 27 sierpnia 2004 roku, zgodnie z którym świadczeniodawcy mogą zlecać podwykonawcom udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w ramach umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej zawartej z Funduszem, jeżeli umowa tak stanowi. W takich sytuacjach szpital – świadczeniodawca przelewa na podwykonawcę swoje obowiązki i uprawnienia określone w umowie o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, a osoba

wykonywająca swe obowiązki, czy będzie nią pielęgniarka, czy lekarz udziela tych samych świadczeń zdrowotnych w ramach umowy o pracę ze szpitalem, jak i w ramach umowy z podwykonawcą, natomiast wynagrodzenie pochodzi z tego samego źródła tj. ze środków publicznych deponowanych przez NFZ. W konsekwencji przychody jakie zainteresowana uzyskiwała z tytułu wykonywania swych obowiązków wynikających z umowy z września 2008 roku powinny być uwzględniane do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne, a obowiązek ich wliczenia należał do (...) Szpitala im. (...) w czasie, kiedy była zawierana umowa z zainteresowaną.

Podsumowując Sąd I instancji przyjął, że umowa z września 2008 roku jest umową o świadczenie usług medycznych w ramach której zainteresowana wykonywała pracę na rzecz swojego pracodawcy – szpitala. Zainteresowana zachowała zatem status pracownika, o czym świadczy chociażby podleganie na dyżurach nadzorowi ze strony szpitala. Zaskarżona decyzja, w tym wskazana w niej podstawa prawna tj. art. 8 ust.2 a, art.6 ust. 1 pkt.1, art. 12 ust. 1 oraz art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, jest prawidłowa. Wniesione od niej odwołanie podlega oddaleniu.

Apelację od powyższego wyroku wywiódł wnioskodawca – Szpital (...) w K.. Zarzucił naruszenie przepisów postępowania tj. 328 § 2 kpc przez przytoczenie przepisów prawa bez wyjaśnienia podstawy prawnej wyroku oraz naruszenie przepisów prawa materialnego, a to art. 8 ust. 2 a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 205 z 2009 roku poz. 1585 z późn.zm.) poprzez zastosowanie wykładni rozszerzającej tego przepisu na umowy, które nie podlegają przepisom kodeksu cywilnego o umowie zlecenia i umowie o dzieło i przyjęcie, że na podstawie tego przepisu czynności wykonywane przez zainteresowaną na podstawie umowy z (...) należy uznać jako czynności z zakresu umowy o pracę, którą zainteresowana związana jest ze szpitalem, naruszenie art. 136 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2008 roku nr 154 poz. 1027 z późn. zm.) poprzez ustalenie, że szpital zawarł umowę na udzielanie świadczeń w rodzaju leczenia szpitalne bez rozróżnienia na specjalizacje i że w związku z tym lekarze bez względu na posiadaną specjalizację i wykonywane czynności w ramach umowy z (...) wykonywali pracę na rzecz Szpitala jako pracodawcy. W oparciu o tak sformułowane zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i uwzględnienie odwołania od decyzji organu rentowego.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem II instancji. Podniósł, iż Sąd Okręgowy prawidłowo zinterpretował i zastosował przepis art. 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Chybiony jest także zarzut naruszenia przez Sąd I instancji art. 136 pkt 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Sąd Apelacyjny rozważył, co następuje.

Apelacja nie jest uzasadniona.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne zainteresowanej G. S., co sprowadzało się do wyjaśnienia kwestii, czy zainteresowana w okresie wskazanym w zaskarżonej decyzji w ramach umowy zawartej z (...) sp. z o.o. z siedzibą w K. dotyczącej świadczenia usług medycznych może być uznana za pracownika w rozumieniu art. 8 ust. 2 a powołanej wyżej ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z treścią art. 8 ust. 2 a ww. ustawy za pracownika, w rozumieniu ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarła z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy, lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy. W judykaturze prezentowane jest jednolite stanowisko, iż pojęcie „pracownika” w rozumieniu powyższego unormowania ma szerszy zakres znaczeniowy niż pojęcie pracownika w rozumieniu przepisów prawa pracy (art. 2 kp i art. 22 § 1 kp) i obejmuje również osoby wykonujące pracę na podstawie umów cywilno – prawnych w sytuacji, gdy umowę tą zawarły z pracodawcą, z którym pozostają w stosunku pracy lub jeżeli w ramach tej umowy wykonują pracę na rzecz tego

pracodawcy, choćby umowa cywilno -prawna została zawarta z osobą trzecią (por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 18 października 2011 roku, III UK 22/11, G.Prawna 2012/25/9; uchwała SN z dnia 2 września 2009 roku, II UZP 6/09, OSNP 2010/3-4/46 oraz wyrok Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie z dnia 23 sierpnia 2012 roku, III AUa 647/12, LEX nr 1216383). Objęcie definicją pracownika – oczywiście dla potrzeb prawa ubezpieczeń społecznych – nie tylko pracowników w znaczeniu, jakie temu pojęciu nadają przepisy kodeksu pracy, ale także osób zatrudnionych na podstawie umów cywilnoprawnych (agentów, zleceniobiorców, wykonawców dzieła) oznacza jednocześnie rozszerzenie pracowniczego tytułu obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, co wpływa na sposób ustalania podstawy wymiaru składek na to ubezpieczenie. W tym kontekście warto odnotować, iż hipotezą normy prawnej wynikającej z art. 8 ust.2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych objęte są dwa rodzaje relacji pomiędzy zainteresowanymi podmiotami. Pierwszą jest sytuacja, gdy oba stosunki (pracowniczy i cywilnoprawny) dotyczą tych samych podmiotów jednocześnie występujących wobec siebie w roli pracodawcy - zleceniodawcy i pracownika - zleceniobiorcy, drugą zaś sytuacja, gdy na istniejący stosunek pracy nakłada się stosunek cywilnoprawny między pracownikiem i osobą trzecią, na podstawie którego pracownik wykonuje pracę na rzecz pracodawcy w ramach łączącej pracodawcę z ową osobą trzecią (zleceniodawcą) umownej więzi prawnej. W tym ostatnim przypadku pracodawca jest rzeczywistym beneficjentem pracy świadczonej przez pracownika - zleceniobiorcę, bez względu na to, czy w trakcie jej wykonywania pracownik pozostawał pod faktycznym kierownictwem pracodawcy i czy korzystał z jego majątku. Z regulacją art. 8 ust.2 a ww. ustawy systemowej koresponduje unormowanie art. 18 i art. 20 ust. 1 tej ustawy dotyczące problematyki podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne. Skoro bowiem w sytuacjach, do których odnosi się art. 8 ust. 2 a ustawy systemowej mamy do czynienia z jednym, szeroko ujętym pracowniczym tytułem obowiązkowego podlegania ubezpieczeniom społecznym, to konsekwentnie w art. 20 ust. 1 tej ustawy nakazano w stosunku do tych ubezpieczonych uwzględnienie w postawie wymiaru składek również przychodu z tytułu umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia albo umowy o dzieło. Reasumując należy stwierdzić, iż w przypadku pracowników, o jakich mowa w art. 8 ust. 2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne stanowi łączny przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych uzyskany z tytułu zatrudnienia w ramach stosunku pracy oraz umów cywilnoprawnych. W konsekwencji w myśl art. 17 ust. 1 ustawy systemowej na płatniku (w tym przypadku - na pracodawcy) spoczywa obowiązek obliczania, rozliczania i przekazywania składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. W odniesieniu do pracowników w rozumieniu art. 8 ust. 2 a ww. ustawy systemowej płatnikiem jest pracodawca, a przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej jedynie uwzględnia się w podstawie wymiaru składek z tytułu stosunku pracy. Pracodawca, ustalając podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z tytułu stosunku pracy, powinien więc zsumować wynagrodzenie z umowy cywilnoprawnej z wynagrodzeniem ze stosunku pracy. Taki sam sposób postępowania dotyczy także sytuacji, gdy umowa cywilnoprawna została zawarta z innym podmiotem (osobą trzecią), lecz praca w jej ramach jest wykonywana na rzecz pracodawcy, gdyż obowiązki płatnika powinny obciążać podmiot, na rzecz którego praca w ramach umowy cywilnoprawnej jest faktycznie świadczona i który w związku z tym uzyskuje jej rezultaty, unikając obciążeń i obowiązków wynikających z przepisów prawa pracy. Jednolite stanowisko w tej kwestii zostało zaprezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 stycznia 2010 roku, I UK 252/09 (LEX nr 577824) oraz z dnia 22 lutego 2010 roku, I UK 259/09 (LEX nr 585727).

Trafnie Sąd I instancji stwierdził, iż w rozpatrywanej sprawie zachodzą podstawy do zastosowania przepisu art. 8 ust.2 a powołanej wyżej ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych. Zainteresowana w ramach umowy zlecenia zawartej w dniu 1 września 2008 roku z (...) spółką z o.o. z siedzibą w K. wykonywała usługi medyczne pokrywające się z charakterem pracy świadczonej z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę łączącej ją z pracodawcą – Szpitalem (...) w K., z tą tylko różnicą, iż umowa cywilno – prawna obejmowała pracę w trakcie dyżurów nocnych. Wszystkie podejmowane przez nią czynności były jednak wykonywane w siedzibie pracodawcy, na rzecz jego pacjentów, a wynagrodzenie za usługi medyczne pochodziło ze środków publicznych przekazywanych przez Narodowy Fundusz Zdrowia ww. szpitalowi, a za jego pośrednictwem (...) spółce z o.o. W tych uwarunkowaniach faktycznych nie budzi wątpliwości fakt, iż świadczone przez zainteresowaną w ramach umowy cywilno - prawnej usługi medyczne odpowiadają pracy wykonywanej na podstawie stosunku pracy i w istocie były świadczone na rzecz pracodawcy tj. Szpitala (...) w K.. Słusznie zatem zainteresowana została przez Sąd Okręgowy objęta dyspozycją art. 8

ust.2 a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, co doprowadziło do oddalenia odwołania od prawidłowej decyzji organu rentowego. Wbrew wywodom apelacji, Sąd I instancji wydając zaskarżony wyrok nie naruszył wskazanych w apelacji przepisów prawa materialnego. Niezależnie od oceny charakteru umowy zawartej przez zainteresowaną z (...) spółką z o.o., dokonanej przez Sąd Okręgowy przy uwzględnieniu unormowań ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, fakt, iż praca była świadczona na rzecz pracodawcy sprawia, że zainteresowana na gruncie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych jest uważana za pracownika.

Reasumując Sąd Apelacyjny przyjął, że zaskarżony wyrok jest zasady, a podniesione w apelacji zarzuty nie zasługują na uwzględnienie.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 385 kpc orzeczono, jak w sentencji.

O kosztach Sąd Apelacyjny orzekł na mocy art.108 § 1 kpc oraz § 11 ust. 2 i § 12 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz.U. Nr 163 poz. 1349 ze zm.).